

VISPĀRĒJĀS IZGLĪTĪBAS
PROGRAMMU VIRZIENU UN
VIDĒJĀS IZGLĪTĪBAS PAKĀPES
PROFILKURSU SISTĒMAS
IZVĒRTĒJUMS.

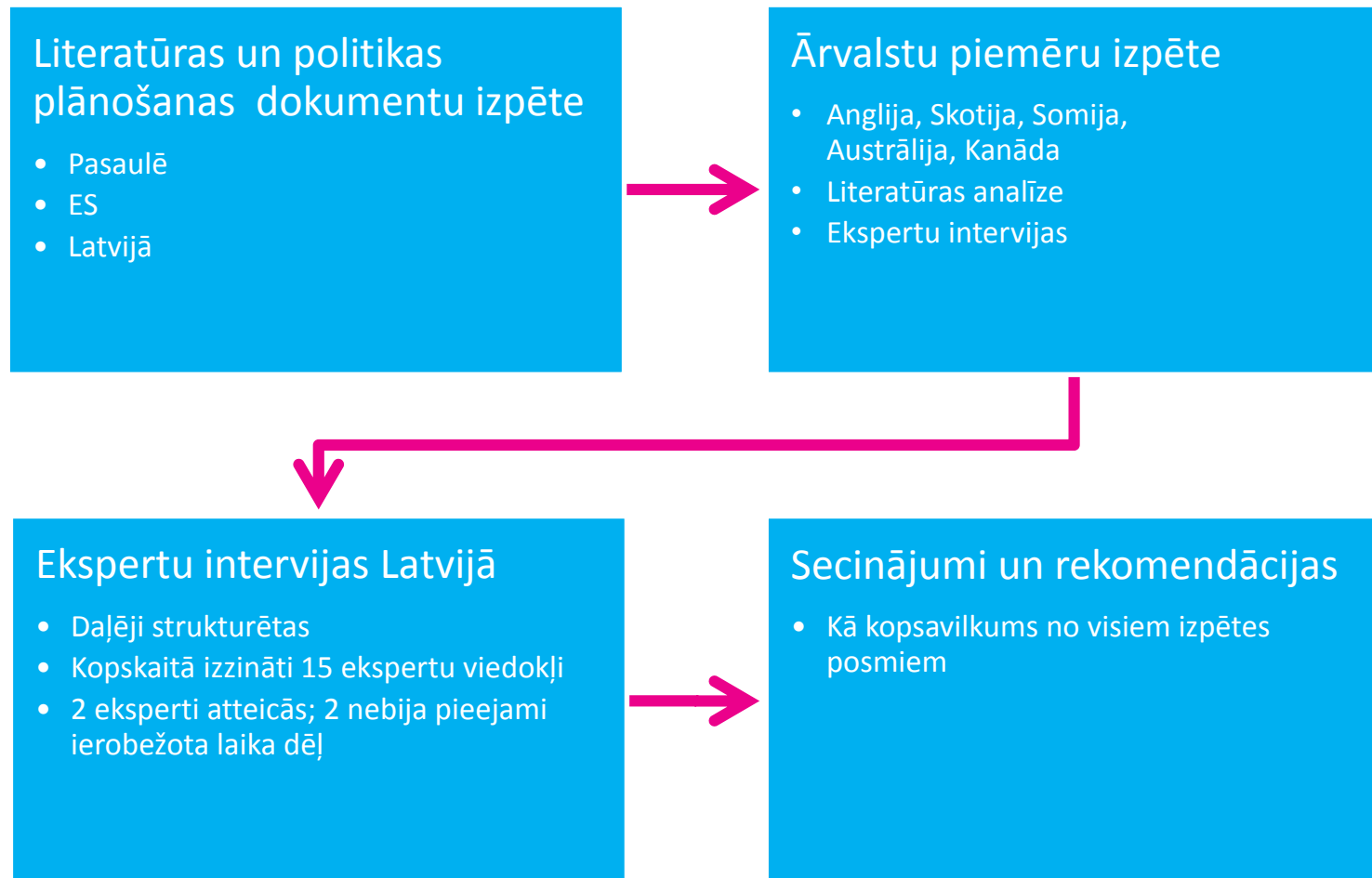
Izglītības un zinātnes ministrija | 29.09.2017.

Izglītības un zinātnes
ministrija

www.DynamicUniversity.eu
info@DynamicUniversity.eu
TW: @DynUniversity

Dzirnavu 74/76-53,
Rīga, LV-1050, Latvija

Ārvalstu izpēte

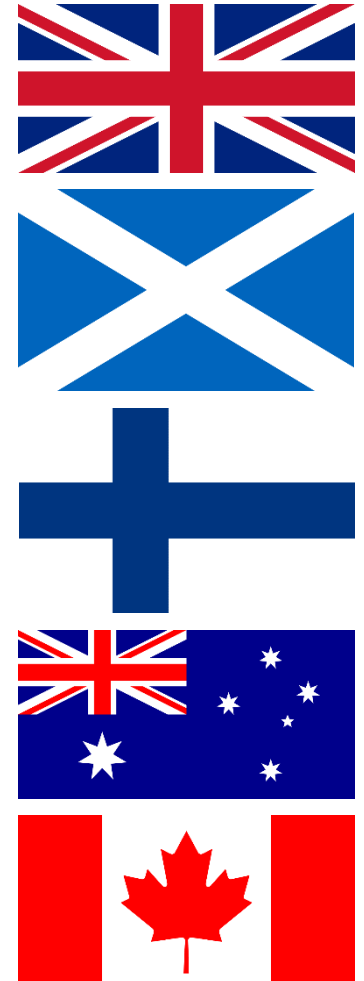
Anglija

Skotija

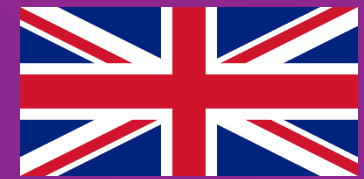
Somija

Austrālija un Jaunās Dienvidvelsas province

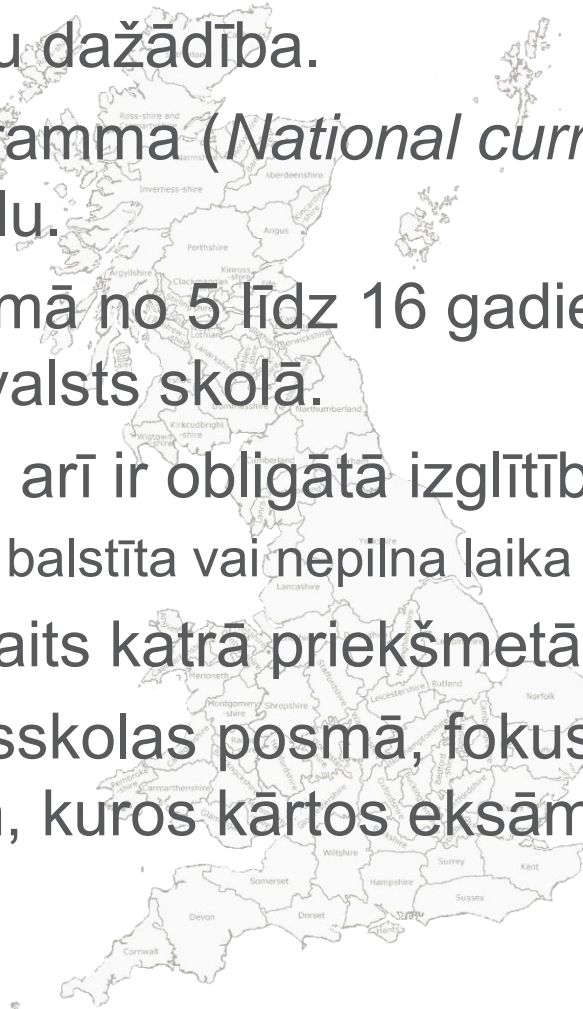
Kanāda un Albertas province

Anglija

- Liela izglītības iestāžu dažādība.
- Valsts izglītības programma (*National curriculum*) obligāta tika daļā skolu.
- Visiem bērniem vecumā no 5 līdz 16 gadiem ir tiesības uz bezmaksas vietu valsts skolā.
- No 16 līdz 18 gadiem arī ir obligātā izglītība:
 - pilna laika, vai praksē balstīta vai nepilna laika + nodarbinātība.
- Minimālais stundu skaits katrā priekšmetā nav noteikts.
- Izvēles iespējas vidusskolas posmā, fokusējoties uz tiem mācību priekšmetiem, kuros kārtos eksāmenus.

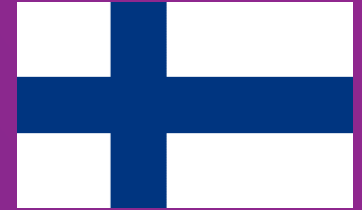

Skotija

- Mācību tēmu plašums, salīdzinot ar Angliju, Velsu un Ziemeļīriju.
- Skotijas izglītības programma (*Curriculum for Excellence*) apgūstama visās skolās.
- Mācību process ir organizēts tā, lai skolēnam būtu iespēja iegūt pēc iespējas plašāku pieredzi un zināšanas (Es&Os) pirms izvēlēties kvalifikāciju.
- Mācību procesa sastāvdaļa ir sava profila veidošana – zināšanu, prasmju un interešu pašnovērtējums, kas īpaši aktuāls pamatskolas posma noslēgumā.

Somija

- Pilnībā valsts finansēta izglītības sistēma (t.sk. privātskolas).
- Nepastāv skolu reitingi.
- Augstais skolotāja profesijas prestižs un sagatavotība.
- Sistēmas pārvaldība balstās uz decentralizācijas principiem.
- Izglītības standarts visām skolām vienāds, tomēr skolām ir brīva izvēle, kādā veidā mācību process tiek organizēts.
- Mācību saturs – vadlīnijas, bet skolām liela brīvība un uzticēšanās.
- Individuālie mācību plāni.
- Aprakstošie vērtējumi.

Austrālija un Jaunās Dienvidvelsas province

- Centralizēts un decentralizēts modelis:
 - satura vadlīnijas, mācību saturs un sasniegumu standarti tiek noteikti valsts līmenī,
 - izglītības sistēma katrā provincē ir atšķirīga.
- Augsti PISA rādītāji, tomēr:
 - pēdējos gados novērojams kritums;
 - finansējums tai pat laikā ir audzis, bet nav rezultēties uzskatāmos uzlabojumos.
- 2016. gada maijā pieņemta jauna izglītības reforma.
- Kopš 2003. gada darbojas Nacionālā pārbaudījumu sistēma.
- Obligāta izglītība no 5/6 līdz 15/16 gadu vecumam (1.-6. un 7.-10.kl).
- Vidusskolas posms (2 gadi, 11.-12.kl.) – brīvprātīgs, ar padziļinātu satura apguvi.
- Gan pamatskolas, gan vidusskolas posmā ir obligātie un izvēles priekšmeti.
- Apdāvinātie bērni var izvēlēties pielāgotu mācību plānu.
- Programma paredz arī vispārējo kompetenču apguvi, kas ir integrēta visos mācību priekšmetos (ir izstrādātas kompetenču vadlīnijas), kā arī tiek definētas starpdisciplināro mācību priekšmetu prioritātes.
- Aktīvs darbs ar vecāku iesaisti.

Kanāda un Albertas province

- Kanādā ir decentralizēts izglītības sistēmas organizācijas modelis.
- Augsti rādītāji PISA testos, t.sk. Albertas provincē.
- 3 gadu stratēģiju izstrādā Izglītības ministrijai sadarbojoties ar Finanšu ministriju.
- Provinces līmeņa ministrija izstrādā politikas un vadlīnijas, t.sk. par ieteicamo apjoma sadalījumu starp mācību priekšmetiem. Skolām ir liela brīvība to pielāgošanā.
- Izglītība kopumā ir orientēta ne vien uz zināšanu, bet arī uz praktisku iemaņu apgūšanu.
- Pārsvarā mācās no 6 līdz 18 gadiem, obligātā izglītība – līdz 16.
- Vērtēšanas sistēmā paredzēta loma gan audzēknim, gan skolotājiem.

Mācību priekšmetu apjoms un izvēles iespējas vecuma posmos

VECUM A POSMS	IZVĒLE S	ANGLIJA ⁻³	SKOTIJA	SOMIJA ⁻²	AUSTRĀLIJA ^{-1; - 2; -3}	KANĀDA ⁻²
11/12- 13/14 ⁻¹	obligātie	14 m.pr.	Plašs klāsts 8 tēmās	✓	Plašs klāsts 8 tēmās	✓
	izvēles	-	✓	-	✓	-
14/15- 15/16 ⁻²	obligātie	8 m.pr.	Vairāki m.pr. 3 tēmās	18 m.pr.	Vairāki m.pr. 5 tēmās + skolas noteiktie	60%
	izvēles	4 m.pr. 4 tēmās	5-8 m.pr. (specializ.)	✓ un prakse	3 m.pr. 8 tēmās	40%
16/17- 18-19 ⁻³	obligātie	-	-	~65%	1 m.pr. (angļu val.)	60%
	izvēles	3-4 m.pr.	5-8 m.pr.	~35%	Plašs klāsts	40%

¹ Austrālijā: 11/12-12/13

² Somijā: 13/14-15/16; Austrālijā: 14/14-14/15; Kanādā: 12/13-15/16

³ Anglijā: 16/17-17/18; Austrālijā: 15/16-16/17

Pārbaudījumu sistēmas struktūras salīdzinājums 5 ārvalstīs

POSMS	ANGLIJA	SKOTIJA	SOMIJA	AUSTRĀLIJA	KANĀDA
Sagatavošanās posms	—	—	—	✓ («BEST START»)	—
Pamatskolas 1.posms	—	—	—	✓ (NAP izlases kārtā)	✓ (uzsākot 3.kl.)
Pamatskolas 2.posms	✓	✓ (~15 g.v.)	✓ (vidējā atzīme iestājai vidusskolā)	✓ (atkarībā no tālākās izglītības izvēles; NAP izlases kārtā)	✓ (6. un 9. kl. noslēgumā)
Vidējās izglītības posms	✓	✓	✓	✓	✓

Būtiskākās ārvalstu ekspertu interviju atziņas

- 3 svarīgākie priekšnoteikumi veiksmīgām sistēmas izmaiņām:
 - profesionāls, motivēts un autonoms skolotājs;
 - skolu autonomija;
 - plaša sabiedrības izglītošana, iesaiste un atbalsta gūšana.
- Nacionālās novērtēšanas un izglītības standartu programmas var tikt uzlabotas koncentrējot resursus:
 - vienotu, nacionāla līmeņa vadlīniju izstrādē;
 - pedagogu profesionalitātes celšanā;
 - sabiedrības informēšanā, izglītošanā un iesaistē.

PSRS	20.gs. 90-to gadu sākums	Šobrīd
<ul style="list-style-type: none">▪ bagātīgais zināšanu apguves apjoms, tomēr teorētiskas un reproduktīvas zināšanas, kas nesniedzas informācijas analīzē vai šo zināšanu praktiskā pielietošanā;▪ disciplīna un darba audzināšana;▪ nespēja paust savu viedokli;▪ bailes kā galvenais motivators.	<ul style="list-style-type: none">▪ diametrāli pretēji viedokļi;▪ deva izvēles iespējas mācīties to, kas interesē, un būt atbildīgiem par izvēli;▪ spēja orientēties un domas plašums tomēr izpalika;▪ garās mācību dienas ar pārrāvumiem, sarežģīta stundu saraksta plānošana;▪ nesaskaņa starp vidējās izglītības mērķi un augstskolu	<ul style="list-style-type: none">▪ kompromiss;▪ pēc būtības šobrīd visi mācās teju vienu un to pašu saturu;▪ visi kārtu vienādus CE;▪ nepietiekams darbs un uzmanība tiek veltīta skolēnu karjeras izvēlei, personības veidošanai un attīstībai;▪ dabaszinību apguves modernizācija, kur akcents tiek likts uz

- Mācību priekšmetu integrācija un starpdisciplināra pieeja, balstoties nevis uz mācību priekšmetu sarakstu un skaitu, bet uz prasmēm un zināšanām, kuras nepieciešams apgūt.
- Izglītības satura pārskatīšana.
- Mācību saturam jābalstās reālās dzīves situācijās.
- Mācību satura apguves secību vai priekšmetu komplektēšanu pa blokiem būtu jāatstāj skolu ziņā.
- Pamatbloki (pamata saturs/zināšanas/prasmes) būtu jāapgūst visiem, pārējo jāļauj skolēnam izvēlēties pašam.
- Izvēles mācību satura īpatsvars: 30%-50%.
- Izglītības standartu un paraugprogrammu vietā būtu jābūt definētām vadlīnijām, skolotājiem dot lielāku uzticības kredītu.

Kopsavilkums: būtiskākie secinājumi, ieteikumi (I)

- Mācību priekšmetu integrācija un **starpdisciplināra** pieeja, balstoties nevis uz mācību priekšmetu sarakstu un skaitu, bet uz prasmēm un zināšanām, kuras nepieciešams apgūt.
- Izglītības **satura pārskatīšana**.
- Mācību saturam jābalstās **reālās dzīves situācijās**.
- Mācību satura apguves secību vai priekšmetu komplektēšanu pa blokiem būtu **jāatstāj skolu ziņā**.
- Pamatbloki (pamata saturs/zināšanas/prasmes) būtu jāapgūst visiem, pārējo **jāļauj skolēnam izvēlēties** pašam.
- Izvēles mācību satura īpatsvars: **30%-50%**.
- Katrā mācību priekšmetā – **izvēles daļa**, sākot jau no pamatskolas, kas proporcionāli pieaug katru gadu, vai izvēles mācību priekšmeti.

Kopsavilkums: būtiskākie secinājumi, ieteikumi (II)

- ✦ Skolotāja un izglītības sistēmas **komunikācija** – skaidrot, gūt atbalstu un iesaistīt.
- ✦ Skolotāju savstarpējās **sadarbības** veicināšana un profesionālās pilnveides (sagatavošanas) nepieciešamība.
- ✦ **Vadlīnijas** mācību priekšmetu apgūvē, nevis standarti un paraugprogrammas.
- ✦ Izglītības standartu un paraugprogrammu vietā būtu jābūt definētām vadlīnijām, **skolotājiem dot lielāku uzticības kredītu**.
- ✦ **Tēmu-kompetenču matrica** – kā nepārtraukts viensums.
- ✦ 9.klasi beidzot, skolēns ir sagatavojis savu interešu prasmju un sasniegumu **portfolio** (visu pamatskolas posmu).

Kopsavilkums: būtiskākie secinājumi, ieteikumi (III)

✦ Skolēnu **atbildības un pašvērtējuma spējas** attīstīšana

- izskaidrojot apgūstamās tēmas/kompetences mērķi, uzdevumus, palīdzot katram skolēnam noskaidrot viņa esošo un apgūstamo zināšanu apjomu, tās saistību ar reālās dzīves situācijām un to pielietošanu, tēmas apgūšanu noslēdz skolēna pašvērtējums un skolotāja atgriezeniskā saite.

✦ 9.klasi beidzot, **kombinētais "PISA" tipa eksāmens** (radoši, praktiski, problēmsituāciju risināšanas uzdevumi).

✦ Vidusskolas posmā mazināt atšķirības un/vai spēcīgāk nodalīt **profesionālo izglītības** iestāžu un vidusskolu profesionālā virziena programmu lomu.

KOMENTĀRI,
PĀRDOMAS,
PRIEKŠLIKUMI
JAUTĀJUMI
UN ATBILDES

